

Брюксел, 5.12.2018 г.
COM(2018) 796 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪВЕТ (Среща на върха на държавите от еврозоната),
СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА, ЕВРОПЕЙСКИЯ
ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ**

Към укрепване на международната роля на еврото

1. ВЪВЕДЕНИЕ: ЕВРОТО КАТО СИМВОЛ НА ЕДИНСТВОТО, СУВЕРЕНИТЕТА И СТАБИЛНОСТТА

В Римската декларация от 2017 г.¹, приета по повод на 60-ата годишнина от Договора от Рим, се заявява, че по-силният Европейски съюз е необходимост. Ръководителите на ЕС изтъкнаха по-специално, че ЕС следва да стане по-силен участник на световната сцена. Той трябва да бъде способен в по-голяма степен да посреща глобални сътресения, да влияе на световните събития и да бъде по-добре подготвен да поема отговорности в международен план.

В своята реч за състоянието на Съюза от септември 2018 г. председателят Юнкер подчерта стратегическото значение на еврото в този контекст и призова за действия, позволяващи му да изпълнява пълноценно своята роля на световната сцена: „[До] следващата година ще трябва да развиваме международната роля на еврото. След едва двадесет и една години съществуване и въпреки гласовете, вещаещи неговия край по целия път до днес, еврото вече е с богата история. Еврото се превърна във втората най-използвана валута в света. 60 държави обвързват по един или друг начин своята валута с еврото. Но трябва да направим повече, за да позволим на единната ни валута да изпълнява пълноценно своята роля на световната сцена.“

През двадесетте години на своето съществуване еврото се превърна в марка на икономическата мощ на Европа и символ на Европа по света. 340 милиона европейски граждани използват ежедневно евро банкноти и монети в 19-те държави — членки на еврозоната. Европейците определят еврото като един от основните символи на Европейския съюз². Десет години след като финансовата криза разтърси света, структурата на Икономическия и паричен съюз бе значително подсилена, а публичната подкрепа за еврото достигна нови високи равнища³. С времето практическите ползи от еврото също стават все по-видими: стабилни цени, по-ниски трансакционни разходи за гражданите и предприятията, повече прозрачност и конкуренция на пазарите и повишаване на вътрешната за ЕС и международната търговия. С единната си валута Съюзът продължава да бъде най-интегрираното икономическо пространство в света, предлагащо благоприятна среда за инвестиции.

В исторически план световното развитие винаги е играло роля в икономическата и паричната интеграция в Европа, включително преминаването към единна валута. Поради сътресенията на валутните пазари в края на 1960-те години държавните или правителствените ръководители на Европейските общности по онова време искат от Съветът да изготви план за потясна парична интеграция. Съставеният в резултат на това доклад „Вернер“⁴,

¹ [Римска декларация](#) на ръководителите на 27 държави членки и на Европейския съвет, Европейския парламент и Европейската комисия.

² Стандартен Евробарометър № 89: <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/STANDARD/surveyKy/2180>

³ Експресно проучване Евробарометър № 473: Цялостната подкрепа за единната ни валута се върна на най-високото си равнище. 74 % от гражданите на еврозоната заявяват, че еврото е от полза за ЕС, според последното проучване на Евробарометър. https://ec.europa.eu/info/news/eurobarometer-2018-nov-20_en

⁴ http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/pages/publication6142_en.pdf

публикуван през 1970 г., представя амбициозен план за постигането на Икономически и паричен съюз. Докладът „Вернер“ се основава на предположението, че валутните курсове спрямо щатския долар ще останат непроменени. На 13 август 1971 г. обаче президентът на Съединените американски щати Никсън решава да сложи край на конвертируемостта щатския долар в злато, с което едностранно прекратява системата на фиксирания валутен курс, съществувала след Втората световна война.

В този момент Европа трябва да вземе решение да поеме съдбата си в собствените си ръце и да напредва с процеса към единната валута, започнал с валутния механизъм⁵ и завършил в крайна сметка на 1 януари 1999 г. Това върви ръка за ръка с определянето на обща рамка за икономическо управление, чрез която държавите членки координират своите политики и поемат съвместна отговорност.

От създаването си преди 20 години еврото е втората по важност международна валута:

- Като **сигурно средство за съхраняване на стойност**, еврото представлява около 20 % от международните резерви на чуждестранните централни банки.
- Предприятията и чуждестранните правителства използват еврото за **емитиране на дългови инструменти**. До края на 2017 г. повече от 20 % от емитираните дългови инструменти на международните пазари са деноминирани в евро.
- Еврото се превърна в широко приета валута за **международни плащания**. Около 36 % от стойността на международните сделки са били фактурирани или платени в евро през 2017 г. в сравнение с около 40 % за щатския долар.
- **Около 60 държави⁶ в света използват, ще използват или са свързали своите парични единици към еврото**. Еврото е основната референтна валута на повечето държави от Европейското икономическо пространство, както и на по-малки съседни държави и зоната на африканския CFA⁷ франк (14 държави). Приемането на еврото от други държави — членки на Европейския съюз, което е задължително съгласно Договора (с изключение на Дания и Обединеното кралство), ще допринесе за увеличаване на тежестта на единната валута.

Въпреки това международното използване на еврото все още не се е върнало към положението от преди кризата⁸. Например, обемът на емитираните чуждестранни дългови инструменти, деноминирани в евро, достигна върхова стойност от 40 % преди кризата (през 2007 г.), а понастоящем е малко над 20 %, което е сходно с неговия дял през 1999 г.

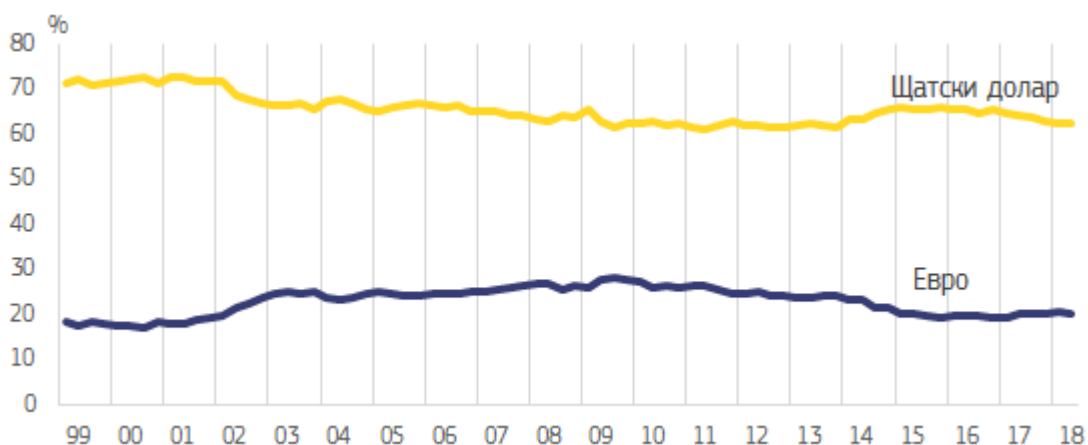
⁵ За историята на еврото (включително „европейска валутна змия в тунел“ и валутния механизъм) вж.: https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/euro/history-euro/history-euro_en

⁶ Включително зависимите територии.

⁷ CFA франк е названието на две парични единици, използвани в някои части на Западна и Централна Африка, които са гарантирани от френската държавна хазна и са обвързани с еврото.

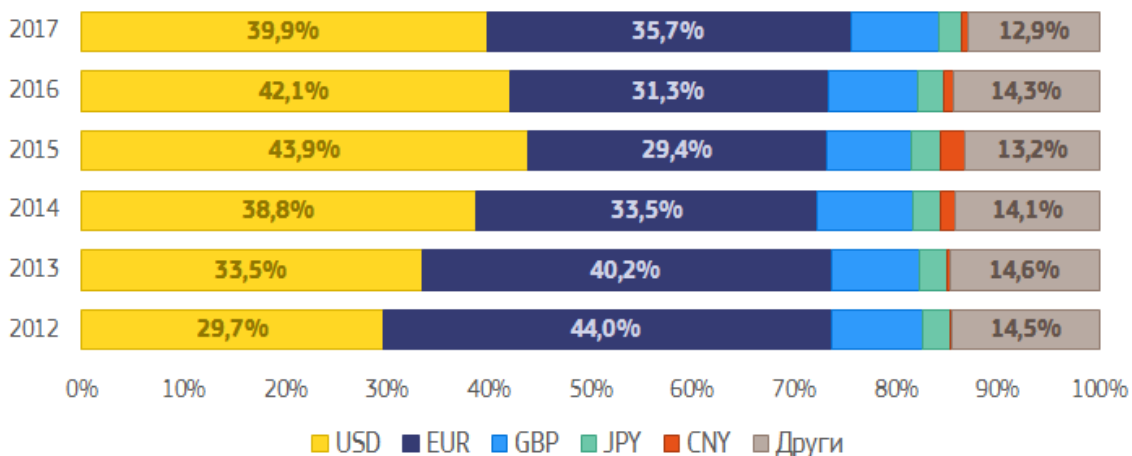
⁸ Европейска централна банка — Международната роля на еврото, юни 2018 г. <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/ire/ecb.ire201806.en.pdf>

Графика 1: Валутна структура на глобалния размер на валутните резерви

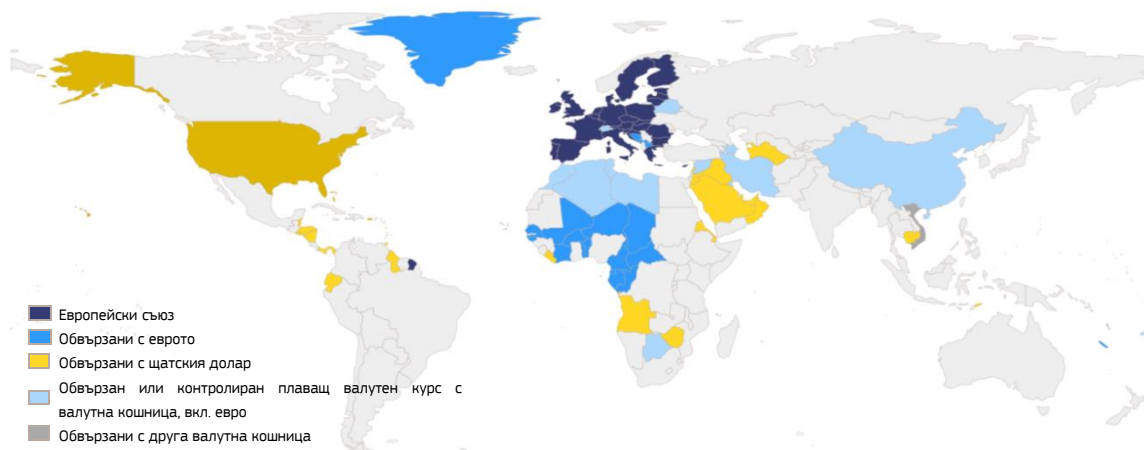
Източник: Изчисления на Комисията въз основа на МВФ

Графика 2: Валутна структура на глобалните плащания

Източник: SWIFT

Графика 3: Страни, които използват или са обвързали паричната си единица с еврото

Източник: Данни въз основа на МВФ и ЕЦБ

В началото на кризата Европа предприе решителни действия, за да превърне във все по-голяма степен еврото в източник на икономическа защита и оправомощаване. Като се основава на визията, изложена в [доклада на петимата председатели](#)⁹ от юни 2015 г. и допълнително разработена в документите за размисъл относно [задълбочаването на Икономическия и паричен съюз](#)¹⁰ и [бъдещето на финансите на ЕС](#)¹¹, публикувани през пролетта на 2017 г., Комисията определи пътна карта за задълбочаване на Икономическия и паричен съюз¹². Засилването на международната роля на еврото е както логично продължение, така и нов хоризонт за тази цялостна програма, разработена през последните четири години. Този въпрос не е нов: международната роля на еврото е предмет на дискусии от самото начало, но досега не е имало по-подходящ момент да придвижим този въпрос.

Подкрепено от по-нататъшното засилване на европейския Икономически и паричен съюз, еврото има възможност да разработи допълнително своята глобална роля и да достигне пълния си потенциал, като отразява политическата, икономическата и финансовата тежест на еврозоната. Предпочитаната валута на гражданите, предприятията и пазарите по света не е статична и зависи от исторически причини, съображения за ликвидност и избори на политиката. Международната роля на отделните валути се промени през миналите векове, като щатският долар се наложи като основна световна валута едва след Втората световна война поради икономическата мощ на Съединените щати, тяхната развита финансова система и стабилност.

Последните световни тенденции, появата на нови икономически сили, наред с развитието на нови технологии, подпомагат потенциалния преход към по-диверсифицирана и многополюсна система от няколко световни валути. Например, въпреки че китайският ренминби юан все още не е международна валута, която би могла да оспори позициите на долара или еврото, неговата международна употреба е важен елемент от програмата за реформи на Китай. Това се подсилва от увеличаването на капацитета на китайските вносители и износители да реализират и приемат плащания в своята собствена валута. В същото време скорошните екстериториални едностранни действия на юрисдикции на трети държави, като повторно наложените санкции върху Иран¹³, заедно с неотдашните предизвикателства пред международното основано на правила управление и търговия, са сигнал за тревога по отношение на европейския икономически и паричен суверенитет.

⁹ https://ec.europa.eu/commission/publications/five-presidents-report-completing-europes-economic-and-monetary-union_bg

¹⁰ https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-deepening-economic-and-monetary-union_bg

¹¹ https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-future-eu-finances_bg

¹² https://ec.europa.eu/commission/publications/completing-europes-economic-and-monetary-union-factsheets_bg

¹³ На 8 май 2018 г. Съединените щати решиха да се оттеглят от Съвместния всеобхватен план за действие и едностранно да възстановят всички предварително отменени санкции срещу Иран, които влязоха в сила на два етапа — на 7 август и на 5 ноември. Европейският съюз потвърди отново ангажимента си към ядрената програма и приведе в действие редица мерки за запазване на икономическите връзки с Иран, включително активирането на Блокиращия регламент, чиято цел е да се намалят екстериториалните ефекти на американските санкции върху предприятията в ЕС.

2. УВЕЛИЧАВАНЕ НА МЕЖДУНАРОДНАТА РОЛЯ НА ЕВРОТО

Засилването на международната роля на еврото следва да се разглежда като част от по-широкия ангажимент на Европа за отворена, многостранна и основана на правила световна икономика. Това би спомогнало за подобряване на устойчивостта на международната финансова система, като предостави на пазарните оператори в целия свят допълнителен избор и направи международната икономика по-малко уязвими на сътресения, свързани със силната зависимост на много сектори от една валута.

В същото време това може да донесе осезаеми ползи „у дома“: ще позволи на Европейския съюз да подобри защитата на своите граждани и предприятия, да поддържа своите ценности и да отстоява интересите си в определянето на глобалните въпроси в съответствие с основаването на правила многостранно сътрудничество. По-специално, еврото следва да продължи да улеснява и разширява европейската програма за отговорна търговия, което ще позволи на европейските дружества да търгуват без проблеми в целия свят в полза на европейската икономика, като в същото време се запази европейският социален и регулаторен модел у дома.

Решението за използване на дадена валута в крайна сметка се взема от участниците на пазара и съществуват основателни причини, поради които икономическите оператори биха желали да инвестират и хеджират в различни валути. Целта не е да се намесваме в търговската свобода или да ограничаваме избора, а по-скоро да разширим избора на участниците на пазара, като гарантираме, че еврото представлява стабилна и надеждна алтернатива във всички отношения.

КАРЕ 1: Ползи от увеличаването на международното използване на еврото

По-широкото използване на еврото в световен мащаб може да бъде от полза по няколко начина:

- **По-ниски разходи и по-малък риск в международната търговия за европейските предприятия.** Търговията в евро вместо в чуждестранна валута ще премахне валутния риск и разходите, свързани с други валути, особено за малките и средните европейски предприятия.
- **Допълнителен избор за участниците на пазара в целия свят.**
- **По-ниски лихвени проценти, плащани от европейските домакинства, предприятия и държавите членки.** Повишаването на привлекателността на еврото като сигурно средство за съхраняване на стойност намалява лихвения процент (или възвращаемостта), изискван от инвеститорите.
- **По-надежден достъп до финансиране за европейските предприятия и правителства,** дори в периоди на външна финансова нестабилност, тъй като европейските финансови пазари ще станат по-дълбоки, ликвидни и интегрирани.

- **По-голяма независимост на европейските потребители и предприятия,** която ще им даде възможност да правят или получават плащания в рамките на международната си търговия и да се финансират сами с намалена експозиция към съдебни производства, заведени от юрисдикции на трети държави, като екстериториални санкции.
- **Подобрена устойчивост на международната финансова система и икономика,** което ги прави по-малко уязвими на валутни сътресения.

Ползите, свързани с по-широкото използване на дадена международна валута, са придружени от по-големи глобални отговорности съобразно съответните мандати на централните банки. Въпреки че ползите от по-силната международна роля на еврото надвишават евентуалните предизвикателства, последиците от нея ще трябва да бъдат внимателно адаптирани, например по отношение на платежния баланс на еврозоната спрямо останалата част на света.

Все още са налице няколко фактора, които спъват по-силната международна употреба на еврото и европейския финансов суверенитет:

- **Системата от Бретън Уудс утвърди щатския долар като глобална международна резервна валута след Втората световна война,** с което британската лира беше ефективно заменена като основна световна валута. Успоредно с това щатският долар се превърна и в стандартна валута на стоковата търговия и в преобладаваща парична единица за операциите с дериватни инструменти¹⁴. След като дадена валута се наложи като действащ стандарт, нейните мрежови ефекти я правят дори още по-привлекателна, тъй като нейната по-широка употреба позволява провеждането на по-нататъшни сложни операции на финансовия пазар с по-висока ликвидност¹⁵. Това възпрепятства появата на алтернативни резервни валути.
- **Разходите за използване на щатския долар в някои сделки остават по-ниски от разходите за използване на еврото, отчасти вследствие на ролята на щатския долар на действащ стандарт.** Благодарение на по-високата ликвидност на щатския долар, много сделки на паричния пазар¹⁶ поевтиняват при използването на долара като посредническа валута, в сравнение с прякото използване на еврото.
- **Еврото е много по-млада валута и неговите структури трябва да бъдат допълнително разработени и допълнени.** Необходими са допълнителни стъпки за завършването на структурата на Икономическия и паричен съюз, който стои в основата на единната валута.
- **Някои от най-важните световни инфраструктури на финансовите пазари се съсредоточават предимно върху валути, различни от еврото, и/или са разположени извън еврозоната и Съюза.** Международната финансова система и пазари в голяма степен и все повече разчитат на интернет платформи за

¹⁴ Финансови инструменти, чиято стойност зависи от стойността на други основни променливи.

¹⁵ Повече средства за извършване на сделки поради по-големия пазар.

¹⁶ Пазари, на които се търгуват финансови инструменти с висока ликвидност и много кратки срокове до падежа.

търговия, клиринг и сетълмент на плащания. Много от тези платформи са разположени извън еврозоната или се експлоатират от неевропейски дружества по исторически причини и съображения за ликвидност и следователно са потенциално изложени в по-голяма степен на влияние от трети държави.

Няколко варианта на политиката биха могли да увеличат привлекателността на еврото, да увеличат дела на плащанията в евро в стратегически сектори и да укрепят допълнително европейския икономически и финансов суверенитет както във вътрешен план, така и в чужбина. Основните варианти са описани по-долу.

3. ЗАВЪРШВАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И ПАРИЧЕН СЪЮЗ КАТО ОСНОВА ЗА СИЛНА МЕЖДУНАРОДНА РОЛЯ НА ЕВРОТО

Международните валути трябва да бъдат подкрепени от големи, стабилни и ефикасно функциониращи икономики и финансови системи, които са привлекателни за международните ползватели и инвеститори. Въпреки че международната роля на еврото се определя главно от пазарните сили, стабилните национални фискални политики и политики за насърчаване на растежа, здравият финансов сектор и спазването на икономическата и фискалната рамка на ЕС съставляват основата и са от съществено значение за доверието в единната парична единица на Европа.

Постигането на още по-стабилна и устойчива икономическа и финансова рамка може да допринесе за повишаване на привлекателността на еврото в световен мащаб. Европа би могла да увеличи международната роля на еврото, като го превърне в още по-необходимо средство за търговски плащания и надеждна инвестиционна валута. **Това означава на първо място и преди всичко завършване на Икономическия и паричен съюз, банковия съюз и съюза на капиталовите пазари, което ще осигури устойчив растеж и по-голяма устойчивост на неблагоприятни шокове.** По-специално, един завършен банков съюз¹⁷ ще осигури по-силни и по-добре надзиравани банки, което ще доведе до още по-устойчив банков сектор в Европа и увеличаване на доверието във финансовия сектор на ЕС и в единната валута. Един по-задълбочен съюз на капиталовите пазари¹⁸ ще осигури по-диверсифицирани и ликвидни финансови пазари и ще доведе до по-голямо споделяне на риска с частния сектор. Това на свой ред ще мобилизира капитал и ще го насочи към повече дружества, включително малки и средни предприятия, и към инфраструктурни проекти. По-дълбоките и интегрирани капиталови пазари ще предоставят на предприятията по-голям избор от финансиране на по-ниска цена, ще предложат нови възможности за вложителите и инвеститорите и ще направят финансовата система по-устойчива, като така ще се увеличи привлекателността на еврото. Използването на еврото за изпиране на пари или за финансиране на тероризма също се предотвратява и преследва наказателно по ефективен начин.

Комисията направи няколко основни предложения към съзакондателите за завършване на банковия съюз и съюза на капиталовите пазари, които все още

¹⁷ Трети доклад за напредъка по намаляването на необслужваните кредити и допълнително намаляване на риска в банковия съюз (COM (2018) 766 final, 28 ноември 2018 г.).

¹⁸ COM (2018) 767 final, 28 ноември 2018 г.

не са окончателно приети. По-специално, финализирането на механизма за подкрепа за Единния фонд за реструктуриране (за да може да се справи с дори още по-голяма банкова криза) и на европейската схема за застраховане на депозитите (за да се предостави още по-високо и по-еднакво равнище на застраховане на депозитите) ще укрепи финансовата стабилност чрез по-нататъшно намаляване на експозицията на банките към държавни дългови инструменти, докато предложените от Комисията пакет за банковия сектор и пакет за необслужваните кредити допълнително ще намалят рисковете в банковия сектор.

Увеличаването на наличния пул от деноминирани в евро активи с по-висок кредитен рейтинг допринася за развитието на европейския финансов сектор и укрепва глобалното значение на финансовото регулиране в ЕС, както и разположените в ЕС платежни системи. Предложението на Комисията¹⁹ относно ценни книжа, обезпечени с държавни облигации, емитирани от частния сектор, ще бъде една възможност за увеличаване на наличния пул от деноминирани в евро активи с по-висок кредитен рейтинг и високо равнище на привлекателност за международните инвеститори. Тези активи ще увеличат ликвидността в евро, която е важен елемент, по отношение на който еврото е в по-неблагоприятно положение на световните пазари спрямо щатския долар.

В контекста на подготовката на следващата многогодишна финансова рамка на Съюза²⁰ Комисията направи предложения за допълнително укрепване на ефективността и устойчивостта на икономиките в еврозоната със специални бюджетни инструменти, както и предложения в подкрепа на държави извън еврозоната, които желаят да се присъединят към еврозоната. Предложената Европейска функция за стабилизиране на инвестициите²¹ би позволила по-добро абсорбиране на големи асиметрични шокове в еврозоната, което на свой ред ще повиши доверието на инвеститорите в еврозоната. Успоредно с това **Програмата за подкрепа на реформите²²** следва да подобри изпълнението на структурните реформи, които са от основно значение за засилване на сближаването и конкурентоспособността, увеличаване на производителността и насърчаване на устойчивостта на икономическите и социалните структури във всички държави членки. Програмата за подкрепа на реформите включва **механизъм за сближаване** с цел да се помогне на държавите членки извън еврозоната в процеса на присъединяването им към еврото.

По-голяма международна роля също така предполага адекватен институционален капацитет и по-единно представителство за координиране на позициите и демонстриране на единомислие. Въз основа на ролите, определени в Договорите за ЕС, които вече се изпълняват от Европейската централна банка, Еврогрупата и Комисията, няколко предложения на Комисията представляват допълнителни стъпки в тази посока. През декември 2017 г. Комисията представи предложение за създаване на Европейски валутен фонд, основан на правната уредба на Европейския съюз и на добре установената структура и управление на Европейския механизъм за стабилност. Освен това

¹⁹ COM (2018) 339 final, 24 май 2018 г.

²⁰ COM (2018) 322 final, 2 май 2018 г.

²¹ COM (2018) 387 final, 31 май 2018 г.

²² COM (2018) 391 final, 31 май 2018 г.

предложението на Комисията²³ за подобряване на външното представителство на еврозоната в международните финансови организации има за цел да спомогне за засилване на позицията на еврозоната на международната сцена и да се гарантира, че гласът ѝ се чува ясно в световен мащаб. Посредством съчетаването на съществуващите функции на равнището на ЕС и обединяването на тясно свързани инструменти на политиката, длъжността на европейски министър на икономиката и финансите ще спомогне за създаването на нови полезни взаимодействия и по този начин за подобряването на цялостната съгласуваност и ефективност на икономическата политика на ЕС с течение на времето, включително възможността да изразява общата позиция по въпросите на еврото.

4. ДОПЪЛНИТЕЛНИ ИНИЦИАТИВИ ЗА РАЗВИВАНЕ НА МЕЖДУНАРОДНАТА РОЛЯ НА ЕВРОТО

В настоящото съобщение се излагат и инициативи за разработване на международната роля на еврото в три различни измерения: в европейския финансов сектор (за да се гарантират дълбоки и завършени финансови пазари, деноминирани в евро), в международния финансов сектор (където увеличаването на ролята на еврото би било от полза за глобалната финансова стабилност) и в ключови стратегически сектори, в които еврото би могло допълнително да развие своята роля (например в областта на енергетиката, суровините и производството на въздухоплавателни средства).

4.1. Допълнителни мерки за насърчаване на задълбочен европейския финансов сектор

Повишаването на привлекателността на еврото ще увеличи употребата му, което на свой ред ще го направи още по-привлекателно. Това може да създаде положителна спирала.

Допълнителни и по-целенасочени мерки в рамките на банковия съюз и съюза на капиталовите пазари подкрепят финансовия суверенитет на еврозоната. Финансови пазари и инфраструктури в еврозоната имат основна роля за предоставяне на възможности за засилване на международната роля на еврото. Това става чрез предоставяне на надеждни и стабилни финансови услуги и възможности за трансакции. Мащабът и автономността на деноминираните в евро услуги зависят от това дали участниците на пазара ги считат за рентабилни, лесни и безопасни за провеждането на своята международна дейност и за съхраняването на своите резерви в евро. Следователно мерките за повишаване на стабилността и ликвидността, както и за разширяване на набора от финансови услуги, деноминирани в евро, укрепват международната роля на еврото. Освен това, в контекста на засилената роля на еврото, ЕС следва да продължи да работи по своята регулаторна програма в области като борбата с изпирането на пари²⁴ и финансирането на тероризма²⁵. Строгийт надзор над финансовите сделки допринася за световната сигурност, интегритета на финансовата система и устойчивия растеж.

²³ COM (2015) 602 final, 21 октомври 2015 г.

²⁴ COM (2018) 645 final, 12 септември 2018 г.

²⁵ COM (2018) 640 final, 12 септември 2018 г.

Следните мерки не само ще направят еврото по-привлекателно за употреба, но и ще подобрят устойчивостта на еврозоната по отношение на външно влияние:

На първо място, Комисията се стреми да разшири използването на еврото чрез засилване на ликвидността и устойчивостта на европейските пазарни инфраструктури. С първостепенната цел за намаляване на системния риск Регламентът за европейската пазарна инфраструктура²⁶ въведе задължението всички участници на пазара да направят клиринг²⁷ на определени финансови договори (напр. договори за извънборсови деривати, като деривати за предоставяне на застраховка срещу промени в лихвените проценти) чрез специализирани пазарни инфраструктури²⁸. Важно е, че това създаде ликвидни клирингови пазари за продукти, деноминирани в евро, които са достъпни за всички контрагенти. Добре развитите пазарни инфраструктури за клиринг предоставят на участниците на пазара лесно достъпна и ефикасна застраховка срещу бъдещи промени в лихвените проценти или валутните курсове при техните търговски сделки. Широката наличност на такива пазари, деноминирани в евро, ще подкрепи привлекателността на еврото за такива сделки. **При процедурата за определяне, предвидена в горепосочения регламент и предвидените в него условия, с цел насърчаване на ликвидни и ефективни решения за централизиран клиринг, Комисията би могла да разшири приложното поле на договорите за деривати, обхванати от задължението за клиринг.** Освен това Комисията може да разгледа възможността за разширяване на използването на услуги по клиринг от по-широк кръг от контрагенти.

На второ място, Комисията има за цел допълнително подобряване на ефикасността на финансовите пазари в еврозоната чрез гарантиране на надеждна рамка за изготвянето на пълен набор от надеждни референтни показатели за лихвените проценти²⁹. Пазарните участници използват референтните показатели за лихвените проценти като референция при много договори и финансови продукти. Регламентът на ЕС за референтните показатели³⁰ изисква финансовите референтни показатели в ЕС и в еврозоната да бъдат прозрачни и надеждни. **Следователно пълното прилагане на този регламент следва да спомогне за увеличаване на привлекателността на търговските и ценовите инструменти, деноминирани в евро³¹.** Комисията ще улесни по-нататъшната координация и сътрудничество между пазарните сегменти, администраторите на референтни показатели, участващите банки, националните компетентни органи и Европейската централна банка.

²⁶ Регламент (ЕС) № 648/2012 (ОВ L 201, 27.7.2012 г., стр.1).

²⁷ Съпоставяне на нарежданията за купуване и продажба.

²⁸ Контрагенти по централизиран клиринг.

²⁹ Референтни лихвени проценти се предоставят в много финансови договори, например тези, които се индексират спрямо променлив лихвен процент, спрямо стойността на балансовите позиции и спрямо ценови деривати, като форуърдни договори, опции и суапове.

³⁰ Регламент (ЕС) 2016/1011 (ОВ L 171, 29.6.2016 г., стр. 1).

³¹ По-специално това се прилага за паричните пазари (пазари, на които се търгуват финансови инструменти с висока ликвидност и много кратки срокове до падежа). Участниците на пазара използват паричния пазар за предоставяне и получаване на заеми в краткосрочен план, т.е. до една година.

Трето, Комисията подкрепя напълно интегрирана система за незабавни плащания в ЕС, за да се намалят рисковете и слабите места в платежните системи за малки плащания и да се повиши автономността на съществуващите платежни решения. При трансгранични плащания, извършвани с платежна карта и онлайн, гражданите на ЕС разчитат на малък брой глобални доставчици. Тъй като клирингът дори на вътрешноевропейските плащания често се извършва извън ЕС, платежната система за малки плащания е изложена на ненужен риск от уязвимост, поради прекъсвания по технически, икономически и правни причини с произход извън ЕС. Освен това господстващото положение на пазара на няколко международни платежни картови схеми повдига въпроси от гледна точка на управлението, тъй като значително намалява влиянието на европейските доставчици на платежни услуги върху развитието на важна част от пазара за малки плащания. Една европейска трансгранична система за незабавни плащания би допълнила съществуващите картови схеми чрез намаляването на риска от външни сътресения и увеличаването не само на ефективността, но и на автономността на ЕС. Въвеждането на незабавни плащания в евро също предлага възможности за разработване на нови ефективни решения за малки плащания и при трансгранични плащания, което може да донесе ползи за европейските граждани, предприятия и банки. Стандарти за незабавни плащания в евро, валидни за целия ЕС, вече са заложили в схемата за незабавни плащания на SEPA (единна зона за плащания в евро), създадена през ноември 2017 г. През ноември 2018 г. Европейската централна банка въведе системата за сетълмент на незабавни плащания в TARGET (системата TIPS), за да се улеснят трансграничните плащания в ЕС. **Комисията ще проучи мерки, за да се улесни трансграничното използване на средствата за разплащане, разработени в отделните държави членки.** Тя ще продължи да подпомага работата на Съвета за малки плащания в евро (под егидата на Европейската централна банка), за да се гарантира оперативната съвместимост на съществуващите решения за незабавни плащания. Комисията също така ще работи със съответните заинтересовани страни по съвместен ангажимент за осигуряването на широк достъп за потребителите до услуги за незабавни плащания, включително трансгранични плащания. В прегледа на Директивата за платежните сметки, който се очаква през 2019 г., Комисията ще направи равностойка на постигнатия напредък.

На четвърто място, Комисията ще проучи възможността за доразвиване на ролята на еврото на валутните пазари. Търговията на валутния пазар се извършва посредством така наречените двойки валути, например евро и щатски долар или евро и японска йена. Днес всички най-ликвидни двойки валути включват щатския долар (включително евро спрямо щатски долар, което представлява най-ликвидната двойка). Сделките, включващи евро и валути, различни от щатския долар, по принцип минават през щатския долар („триангулация“). Една от причините е, че щатският долар широко се използва като резервна валута на световно равнище, като се опира на силно развит и ликвиден пазар на държавни облигации. Би било полезно да се проучат причините за сегашната ситуация и да се обмисли дали би могла да бъде доразвита пазарната ликвидност на конкретни двойки валути, включващи еврото и валути, различни от щатския долар. Освен

това големите маркет-мейкъри³² играят ключова роля на валутните пазари и банките в еврозоната биха могли допълнително да развият своята роля в тези дейности по поддържане на пазара. **Комисията ще започне целева консултация с участниците на финансовия пазар, за да установи потенциалните пречки и стимули относно засилване на ролята на еврото на валутния пазар.**

4.2. Инициативи, свързани с международния финансов сектор

Международната роля на еврото в запазването на финансовата стабилност в световен мащаб би могла постепенно да нарасне. Сътрудничеството между централните банки за запазване на финансовата стабилност спомага да се гарантира, че европейските дружества могат да търгуват навсякъде по света. След финансовата криза Европейската централна банка пое ангажимент със своите партньори за запазване на финансовата стабилност и предотвратяване на сринове в световната икономика, например чрез договарянето на редица споразумения за валутен суап³³ като предпазен механизъм за валутната ликвидност в случай на пазарни нарушения, в съответствие със своя мандат. Тази практика е от полза за международната търговия на европейските дружества.

За да могат да служат за пример, европейските органи и механизми следва да бъдат насърчавани да увеличат своя дял от дълга, деноминиран в евро. Субектите на европейско равнище от години емитират дългови инструменти главно в евро, но също и в чуждестранни валути, по-специално за да осигурят финансиране на проекти (групата на Европейската инвестиционна банка) или финансова помощ за държавите членки (Европейския инструмент за финансова стабилност, Европейския механизъм за стабилност). Дълговите инструменти, емитирани от тези органи на равнището на ЕС, привлякоха инвеститори в глобален мащаб, включително по време на кризата, и повишиха равнището на висококачествените активи, деноминирани в евро.

Европа може допълнително да развие своята икономическа дипломация чрез ангажиране с партньорите си в световен план за насърчаване на използването на еврото за плащания и като резервна валута. Европа е важен геополитически фактор, който упражнява икономическо влияние в света³⁴. Дипломатическото ангажиране с международните партньори за насърчаване на използването на еврото и за увеличаване на влиянието на Европа в развитието на глобалната

³² Дружество, което винаги е в готовност да закупи или да продаде финансов актив по открито обявена цена на дългосрочна основа.

³³ Споразумение за валутен суап е договаряне между два централни банки за обмен на съответните им валути. Като гарантират запазване на достъпа до валутна ликвидност при неблагоприятни обстоятелства, споразуменията за валутен суап правят търговията с други части на света по-безопасна. През 2011 г. ЕЦБ, заедно с централните банки на Англия, Канада и Япония, Федералния резерв на САЩ и Швейцарската национална банка, създаде мрежа от споразумения за суап, позволяващи на участващите в тях централни банки да получават валута едни от други. През 2013 г. ЕЦБ договори споразумение за валутен суап с Китай.

³⁴ Като пример, Европейският съюз и неговите държави членки продължават да бъдат водещият световен доставчик на официална помощ за развитие с обща сума от 75,7 милиарда евро през 2017 г. В рамките на Плана за външни инвестиции се очаква първоначален принос на ЕС в размер на 4,1 милиарда евро да мобилизира инвестиции в размер на 44 милиарда евро. През следващия програмен период ЕС би могъл да предостави финансова подкрепа на трети държави за обща сума от 123 милиарда евро, ако предложенията на Комисията бъдат приети.

финансова архитектура ще спомогне за засилване на международната роля на еврото.

Съвместно с държавите членки и съответните органи на ЕС Комисията ще се ангажира с партньорите си в световен план за по-голямо използване на еврото. Би могло да се обмисли провеждането на търговски мисии на високо равнище, по време на които значението на еврото да се подчертае пред търговските делегации. Като се има предвид, че неотдавнашните събития в страните с бързо развиващи се икономики може би са увеличили стремежа към диверсификация по отношение на експозицията на дълговете към чуждестранна валута, някои от тези действия биха могли да се съсредоточат върху увеличаване на чуждестранните дългови инструменти, деноминирани в евро.

На последно място, Планът за външни инвестиции³⁵ беше приет през септември 2017 г. с цел да се подпомогне развитието на инвестициите в държавите партньори в Африка и в съседните на Съюза държави, включително чрез предоставяне на техническа помощ за органите и предприятията. За подобряване на достъпа на развиващите се страни до системите на разплащане в евро би могла да се използва техническа подкрепа, например с цел спазване на законодателството на ЕС срещу изпирането на пари, както и за улесняване на търговските връзки.

4.3. Следващи стъпки за увеличаване на използването на еврото в ключови стратегически сектори: енергетиката, стоковите пазари и транспортния сектор

Въпреки значителния дял на еврото в международните плащания, използването му в ключови стратегически сектори все още има възможност да се увеличи. Независимо от положението си на големи купувачи и на основни производители, европейските предприятия все още търгуват в щатски долари на ключовите стратегически пазари, често дори помежду си. Това излага предприятията на валутни и политически рискове, като например международни санкции, които пряко засягат деноминирани в долари сделки.

В енергийния сектор над 80 % от енергийния внос на Европа се фактурира и изплаща в щатски долари, въпреки че доставките идват предимно от Русия, Близкия изток и Африка, а ЕС е най-големият вносител на енергия в световен мащаб. Годишният внос на енергия за последните 5 години възлиза средно на 300 милиарда евро. Над 93 % от търгуваните обеми в областта на енергетиката се падат на нефта, където понастоящем всички договори са деноминирани в щатски долари. Що се отнася до природния газ, около 70 % от вноса на ЕС е посочен в щатски долари. Договорите за доставка на газ на газовите борси на ЕС са деноминирани в евро.

При суровините (метали и минерали) и пазарите на хранителните продукти положението е сходно. Европа потрeбява около 10 % от световните суровини и е основен вносител. Въпреки това повечето от суровините в световния обмен се търгуват в щатски долари. Това се отнася и за силно стандартизираните пазари на хранителните продукти, като тези за зърно, маслодайни семена и захар. Европа е

³⁵ https://ec.europa.eu/commission/eu-external-investment-plan/what-eus-external-investment-plan_en

важен износител на мека пшеница, захар и маслиново масло, но използването на еврото се ограничава главно до търговията в рамките на ЕС.

Що се отнася до транспортния сектор, в неотдавнашно проучване³⁶ се заключава, че почти цялото фактуриране в самолетостроенето се осъществява в щатски долари, дори в рамките на еврозоната. Над половината от приходите на Airbus са деноминирани в щатски долари, като приблизително 60 % от тези валутни експозиции са „естествено хеджирани“³⁷ чрез разходи, деноминирани в щатски долари. Останалата част от разходите се осъществяват предимно в евро.

Съществуват няколко фактора, обясняващи слабото използване на еврото в ключови сектори, сред които историческа инерция, мрежови ефекти и причини, свързани с ликвидността. Например, липсват деноминирани в евро референтни показатели в международната търговия с нефт и стоки³⁸. На стоковите пазари щатският долар доминира поради историята на стоковите борси в Чикаго и Ню Йорк. По отношение на самолетостроенето фактът, че цените на горивата се определят в долари, оказва влияние върху паричната единица, използвана в цялата верига на стойността. Освен това пазарът в сектора на самолетостроенето, включително застраховката и поддръжката, е глобален пазар, който не позволява регионално диференциране на цените.

През следващите месеци Комисията възнамерява да представи редица целенасочени инициативи в стратегически сектори:

- **днес бе приета препоръка на Комисията за насърчаване на по-широкото използване на еврото в международните енергийни споразумения и сделки.** Комисията препоръчва използването на еврото при договори, сключени в рамките на междуправителствените споразумения в областта на енергетиката между държавите членки и трети държави. Препоръчва се и по-широкото използване на еврото в енергийните трансакции от страна на европейските участници на пазара и дружествата, предоставящи финансови услуги. Освен това **Комисията ще започне обществена консултация и кани заинтересованите страни да изразят становището си относно пазарния потенциал за по-широко използване на деноминирани в евро трансакции в областта на нефта, рафинираните продукти и природния газ.** По-специално, консултацията ще събере обратна информация относно необходимостта от създаване на деноминирани в евро референтни договори за суров нефт и подобряване на договорите за рафинирани продукти. В рамките на консултацията ще бъдат събрани и мненията на заинтересованите страни относно разширяването на използването на деноминирани в евро договори за газ.

³⁶ Проучване на Съвместния изследователски център (JRC): <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC96913/lbna27754enn.pdf>

³⁷ Естествено хеджиране е намаляването на този риск от страна на институциите, които са изложени на големи колебания в обменните курсове, чрез използване на обичайните им оперативни процедури. Това може да включва получаване на доходи в друга държава и в друга валута, като същевременно разходите са в същата валута.

³⁸ В петролния сектор първите референтни показатели за цените за физическите пазари бяха разработени в края на 80-те години от големите петролни компании, а агенциите за докладване на цените използваха щатски долар, за да се улеснят световните трансакции и сравненията между различните класове суров нефт.

- **В сектора на суровините (метали и минерали) и хранителните стоки Комисията ще започне широка консултация със заинтересованите страни с цел да идентифицира начините за увеличаване на търговията в евро, особено за сделките на борси, намиращи се в Европа, и преките сделки между европейски предприятия. През 2020 г. е планирана обща европейска среща на високо равнище по въпросите на хранителните стоки, на която ще продължат дискусиите с всички основни участници. Освен това Комисията ще продължи с пазарно ориентираната обща селскостопанска политика, като по този начин се позволява по-нататъшното развитие на международната търговия със селскостопански стоки. Комисията също така ще подкрепя използването на фючърните пазари и договори в евро (например чрез повишаване на осведомеността и обучения) и повишаването на прозрачността на пазарите за селскостопански и хранителни продукти в евро³⁹.**
- **Ще бъде започната консултация за проучване на евентуални действия за насърчаване на използването на еврото от страна на производителите в транспортния сектор (въздушния, морския и железопътния транспорт). В рамките на консултацията ще бъдат по-подробно проучени причините, поради които еврото не се използва в много от най-важните международни сделки, и ще се спомогне за определянето на условия, които биха дали възможност за популяризиране на еврото в трансакциите с европейски предприятия.**

Комисията ще движи успоредно тези различни работни направления и ще докладва за напредъка до лятото на 2019 г.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Като се основава на Пътната карта за завършването на европейския Икономически и паричен съюз, еврото има възможност да разработи допълнително своята глобална роля, за да достигне пълния си потенциал, така че тя да е по-съизмерима с политическата, икономическата и финансовата тежест на еврозоната. Това ще даде възможност на ЕС да осигури по-добра защита за европейските граждани и предприятия, да утвърди своите ценности и да преследва интересите си. По този начин ще се допринесе и за това международната икономика да стане по-малко уязвима на сътресения, свързани с една доминираща валута, и да се подкрепи един балансиран и основан на правила международен политически и икономически ред.

Комисията приканва лидерите на ЕС да обсъдят международната роля на еврото по време на декемврийското заседание на Европейския съвет и на срещата на върха на държавите от еврозоната, като част от дискусиите относно завършването на европейския Икономически и паричен съюз. Засилването на ролята на еврото в международен план ще изисква допълнително

³⁹ Откакто през 2014 г. бяха създадени обсерваториите на пазара на ЕС, чрез тях вече се публикуват все повече референтни цени, изразени в евро (докато в миналото по-голямата част от наличната за търговците информация се предлагаше в щатски долари). Тези действия ще бъдат допълнително консолидирани с предложението за осигуряване на по-голяма пазарна прозрачност, чието приемане е планирано за 2019 г.

укрепване на структурата на Икономическия и паричен съюз, включително чрез приемането на всички неприети предложения за завършването на банковия съюз и решителен напредък по отношение на съюза на капиталовите пазари.

Освен това Комисията ще продължи разглеждането на посочените по-горе целеви инициативи и насърчава всички заинтересовани страни да вземат активно участие в този процес.